

THU HÚT ĐẦU TƯ CÔNG NGHỆ CAO TẠI TP HỒ CHÍ MINH

TS LÊ HOÀI QUỐC

Trưởng ban Quản lý Khu CNC TP Hồ Chí Minh

Năm 2014 vừa qua, TP Hồ Chí Minh đã chứng kiến làn sóng lớn đầu tư vào lĩnh vực công nghệ cao (CNC). Nổi bật nhất là dự án 1,4 tỷ USD của Tập đoàn điện tử Samsung. Bên cạnh những dự án của các nhà đầu tư mới, hàng loạt dự án CNC đã mở rộng quy mô, điều chỉnh tăng vốn. Bức tranh đầu tư CNC tươi sáng trong bối cảnh đầy biến động hiện nay cho thấy niềm tin vững chắc của doanh nghiệp vào môi trường đầu tư ở TP Hồ Chí Minh, đồng thời cũng đặt ra cho thành phố những nhiệm vụ mới nhằm hoàn thiện hơn nữa môi trường đầu tư CNC, giúp các khu CNC quốc gia hướng đến mục tiêu trở thành các trung tâm khoa học và công nghệ (KH&CN) hàng đầu của đất nước.

Khu CNC TP Hồ Chí Minh: điểm đến của nhà đầu tư CNC

Mục tiêu trở thành một nước công nghiệp theo hướng hiện đại vào năm 2020 là định hướng chiến lược và mục tiêu quan trọng hàng đầu của Việt Nam, được nêu trong tất cả văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ VIII đến nay. Trong đó, TP Hồ Chí Minh - trung tâm kinh tế, văn hóa, giáo dục, KH&CN mạnh của cả nước được xác định trở thành một trung tâm KH&CN lớn không chỉ tầm quốc gia mà phải mang tầm Đông Nam Á. Để đạt được điều này, thu hút đầu tư CNC mang tính then chốt để hình thành nền tảng KH&CN tiên tiến, tiệm cận với thế giới và từ đó trở thành động lực thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội của thành phố.

Ra đời vào cuối năm 2002, Dự án Khu CNC được Đại hội Đảng bộ TP Hồ Chí Minh lần thứ VII chọn là 1 trong 12 chương trình, công trình trọng điểm giai đoạn 5 năm 2001-2005 và được Đại hội Đảng bộ TP Hồ Chí Minh lần thứ VIII (2006-2010), cũng như Đại hội Đảng bộ TP Hồ Chí Minh lần thứ IX (2011-2015) tiếp tục xác định là 1 trong 5 chương trình, công trình mang tính đòn bẩy, thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội theo hướng nâng cao chất lượng đầu tư trong lĩnh vực KH&CN, góp phần vào chuyển dịch cơ cấu kinh tế của thành phố, nâng cao tính cạnh tranh để hội nhập khu vực và quốc tế. Ngày 28.4.2010, UBND thành phố đã tổ chức Lễ khánh thành Phân khu sản xuất công nghiệp công nghệ cao giai đoạn I và khánh thành dây chuyền sản xuất chipset đầu tiên của Nhà máy Intel trong giai đoạn I - 300 ha. Như vậy, thành phố đã hoàn thành đúng tiến độ đầu tư xây dựng giai đoạn I - 300 ha theo Quyết định số 458/2007/QĐ-TTg ngày 18.4.2007 của Thủ tướng Chính phủ về việc điều chỉnh, bổ sung quy hoạch tổng thể Khu CNC TP Hồ Chí Minh. Hiện nay, Ban Quản lý Khu CNC TP Hồ Chí Minh đang khẩn trương hoàn thành cơ sở hạ tầng giai đoạn II - 613 ha (hoàn tất đầu tư xây dựng cơ bản toàn Khu 913 ha) trong thời hạn 2011-2015. Đến nay Khu đã thu hút được tổng vốn đầu tư gần 4,2 tỷ USD, với 68 dự án, sản lượng xuất khẩu lũy kế đến năm 2014 đạt xấp xỉ 10 tỷ USD.

Phó Chủ tịch UBND TP Hồ Chí Minh Lê Mạnh Hà (phải) và TGD Intel Product Việt Nam Sherry Boger trong Lễ công bố sản phẩm bộ vi xử lý đầu tiên được sản xuất tại Việt Nam (29.7.2014)

Năm 2014: đột phá về thu hút CNC

Năm 2014 vừa qua, thành phố đã chứng kiến các làn sóng đầu tư lớn đổ vào các lĩnh vực CNC. Trong đó nổi bật nhất là dự án 1,4 tỷ USD của Tập đoàn điện tử hàng đầu thế giới Samsung tại Khu CNC TP Hồ Chí Minh hồi đầu tháng 10, với mục tiêu xây dựng nhà máy sản xuất các mặt hàng điện tử gia dụng ứng dụng CNC và trung tâm nghiên cứu - triển khai (R&D) đầu tiên của Samsung ở Việt Nam. Trước đó, vào tháng 7, một sự kiện gây tiếng vang không kém trong giới doanh nghiệp CNC là việc Intel công bố sản xuất chip CPU Haswell, một trong những dòng vi xử lý mới nhất của tập đoàn này, tại Nhà máy Intel Việt Nam trong Khu CNC TP Hồ Chí Minh.

Ngoài những dự án của các nhà đầu tư mới, trong năm 2014 hàng loạt dự án CNC đã quyết định mở rộng quy mô, điều chỉnh tăng vốn, cụ thể như Nidec Sankyo (Nhật Bản) đã tăng vốn thêm 13 triệu USD để mở rộng diện tích nhà xưởng sản xuất linh kiện điện tử; Tập đoàn MK (Việt Nam) đầu tư 2 triệu USD cho dự án thứ hai của tập đoàn trong Khu CNC TP Hồ Chí Minh để nghiên cứu, sản xuất thẻ thông minh; dự án 1.000 tỷ đồng thành lập Trung tâm Đào tạo chất lượng cao của Trường Đại học Nguyễn Tất Thành (cũng đồng thời là dự án thứ hai của nhà đầu tư này trong Khu). Ngoài ra, Jabil, Sonion, CTC Bio cũng đang có kế hoạch mở rộng hoạt động sản xuất. Có thể nói, bức tranh đầu tư CNC tươi sáng năm qua của thành phố trong bối cảnh kinh tế - xã hội trong khu vực và trên thế giới đang có nhiều biến động lớn, đã cho thấy niềm tin vững chắc của doanh nghiệp vào môi trường đầu tư đang hồi phục và tăng tốc của TP Hồ Chí Minh. Trong đó, đích đến của nhiều nhà đầu tư CNC nổi tiếng hiện nay là Khu CNC TP Hồ Chí Minh.

Hình thành và phát triển hệ sinh thái công nghiệp CNC

Sự hiện diện của các tập đoàn CNC như Intel, Microsoft, Microchip, Samsung, Jabil, Sonion, Sanofi, Nidec, Nanogen, FPT... đã từng bước thúc đẩy hình thành một hệ sinh thái công nghiệp CNC ngay trong Khu CNC TP Hồ Chí Minh, bắt đầu từ công đoạn R&D, thiết kế, chế tạo thử nghiệm, chế tạo loạt lớn và chế tạo theo yêu cầu khách hàng với hệ thống sản xuất linh hoạt - FMS. Mức độ tiên tiến của công nghệ chế tạo tại các doanh nghiệp trong Khu chuyển đổi rất nhanh. Điển hình là Nhà máy Intel Việt Nam từ công nghệ lắp ráp, kiểm định chip (ATM) đã nâng tầm lên system on chip (SOC) và sắp tới là chế tạo chip CPU Haswell ở công đoạn BackEnd và đặt mục tiêu chiếm 80% sản lượng toàn cầu về chủng loại này trong năm nay (2015). Một số doanh nghiệp đã chế tạo tại chỗ robot công nghiệp 5 bậc tự do đến 7 bậc tự do, sử dụng AGV được dẫn đường bằng laser.

Điều đáng ghi nhận là giá trị gia tăng bình quân của sản phẩm trong Khu đã tăng trong 4 năm qua, đến nay đã vượt trên 30% so với chỉ số giá trị gia tăng vào 2010, vốn chỉ bằng với các khu công nghiệp, khu chế xuất, khoảng 22-25%. Các chỉ số này thể hiện rõ xu thế dịch chuyển từ lắp ráp là chủ yếu sang sản xuất sản phẩm có hàm lượng R&D cao của các doanh nghiệp trong Khu.

Những ví dụ trên là minh chứng điển hình, khẳng định tính đúng đắn của định hướng phát triển CNC của thành phố. Theo đó, cần phải trải qua 3 giai đoạn “3 I” để hình thành công nghiệp CNC nội sinh: (1) Đầu tư (investment) - ưu tiên thu hút các dự án lớn, có công nghệ nguồn nhằm tạo nền tảng phát triển nguồn lực KH&CN; (2) Đổi mới công nghệ (innovation) - tập hợp đội ngũ trí thức về CNC trong/ngoài nước, thúc đẩy R&D, ương tạo công nghệ; tạo điều kiện, môi trường chất lượng tầm cỡ khu vực để các doanh nghiệp, đơn vị KH&CN tiến hành thuận lợi hoạt động R&D, đổi mới công nghệ, có các sản phẩm CNC mới, có tính năng vượt trội; (3) Sáng tạo (invention) - sáng tạo CNC, chuyển hóa thành các sản phẩm CNC chủ lực quốc gia, có sức cạnh tranh trên thị trường trong/ngoài nước.

Kinh nghiệm thành công

Những con số ấn tượng về thu hút đầu tư CNC nêu trên là kết quả của sự chỉ đạo xuyên suốt từ cấp lãnh đạo Trung ương đến thành phố và nỗ lực của các cơ quan triển khai nhiệm vụ. Cụ thể:

Sự chỉ đạo sát sao của Trung ương và thành phố

Chính phủ và lãnh đạo thành phố luôn khẳng định rõ quyết tâm và cụ thể hóa bằng chính sách, cơ chế để tạo điều kiện cho công nghiệp CNC phát triển, đóng vai trò đòn bẩy trong thu hút đầu tư nước ngoài, phát triển ứng dụng KH&CN, đẩy mạnh chuyển dịch cơ cấu kinh tế gắn với đổi mới mô hình tăng trưởng, nâng cao năng suất, chất lượng, hiệu quả, thực hiện công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Việc điều chỉnh, bổ sung thêm các công nghệ mới trong danh mục CNC được ưu tiên đầu tư phát triển và sản phẩm CNC được khuyến khích phát triển mới đây của Thủ tướng Chính phủ (Quyết định 66/2014/QĐ-TTg) là động thái mới nhất, mở rộng hành lang pháp lý cho phép các khu CNC thu hút những công nghệ tiên tiến nhất trên thế giới.

Sự tập trung cao độ và quyết tâm của thành phố về chỉ đạo, bố trí nguồn lực trong công tác xúc tiến đầu tư những doanh nghiệp tiềm năng, hoàn thiện cơ sở hạ tầng nhằm thu hút những dự án lớn như Intel, Samsung, là một yếu tố then chốt để các tập đoàn nổi tiếng lựa chọn thành phố làm điểm đến.

Tính chủ động, sáng tạo của Khu CNC TP Hồ Chí Minh

Ngay từ những năm đầu thành lập, Khu CNC TP Hồ Chí Minh đã chủ động tham gia xây dựng các quy định pháp lý đầu tiên về quản lý các hoạt động liên quan đến CNC và khu CNC trong toàn quốc (Nghị định 99/2003/NĐ-CP về quy chế Khu CNC). Khu cũng đã tham gia hoàn thiện Chiến lược phát triển khu CNC - làm cơ sở cho sự phát triển bền vững, có thể cạnh tranh và hội nhập quốc tế: tham gia xây dựng Chiến lược phát triển khu CNC giai đoạn 2011-2015, tầm nhìn đến năm 2020, bao gồm: chiến lược thu hút đầu tư, đào tạo nguồn nhân lực CNC, tăng cường năng lực R&D, ươm tạo...

Bên cạnh lợi thế chính sách ưu đãi dành cho nhà đầu tư (áp dụng chung cho ba khu CNC trong cả nước), Khu CNC TP Hồ Chí Minh là đơn vị tiên phong ứng dụng cơ chế quản lý đầu tư một cửa, hỗ trợ triển khai hải quan điện tử tại chỗ với 100% doanh nghiệp thực hiện. Ngoài việc chủ động và linh hoạt trong công tác chỉ đạo, điều hành, Ban Quản lý Khu còn tích cực chủ động đề xuất với Chính phủ và UBND thành phố tổ chức nhiều hội nghị đối thoại trực tiếp với nhà đầu tư, chỉ đạo giải quyết các vướng mắc khó khăn hoặc kiến nghị của nhà đầu tư; đẩy mạnh cải cách hành chính, cải thiện cơ chế “một cửa, tại chỗ”, đơn giản hóa thủ tục hành chính, phân cấp mạnh trong việc cấp phép đầu tư.

Ban Quản lý Khu đã chủ động tham gia Chương trình Sáng kiến phòng, chống tham nhũng (Đề án VACI 2011) do Thanh tra Chính phủ và Ngân hàng Thế giới

đồng tổ chức thông qua Đề án “Huy động sự tham gia của doanh nghiệp trong tăng cường liêm chính, đồng thuận về mục tiêu và thực hiện giá trị cốt lõi của Ban Quản lý Khu CNC”. Tính sáng tạo, độc đáo, hiệu quả của Đề án thể hiện ở nội dung vận động nhà đầu tư cùng tham gia “phòng, chống tham nhũng” tại Khu, qua đó góp phần đánh giá chính xác, kịp thời môi trường đầu tư theo định hướng “*minh bạch, tạo thuận lợi cho nhà đầu tư*”, và quan trọng nhất là hướng tới phục vụ nhà đầu tư. Trong bối cảnh Việt Nam đang hội nhập quốc tế sâu rộng như hiện nay, hình ảnh một cơ quan quản lý nhà nước “bắt tay” doanh nghiệp cùng tạo ra và nuôi dưỡng một môi trường đầu tư “minh bạch, thông thoáng” như tại Khu CNC TP Hồ Chí Minh mang ý nghĩa rất lớn trong việc tạo niềm tin đối với doanh nghiệp và nhà đầu tư tiềm năng cho sự phát triển bền vững.

Một số kiến nghị

Trong phạm vi thu hút đầu tư CNC, từ những bài học kinh nghiệm trong quá trình xây dựng, phát triển Khu CNC TP Hồ Chí Minh, chúng tôi xin kiến nghị một số vấn đề chung cho các khu CNC của quốc gia, nhằm hoàn thiện môi trường đầu tư CNC, giúp cho các khu CNC quốc gia thực hiện được mục tiêu trở thành các trung tâm KH&CN hàng đầu của cả đất nước:

1) Cần có một văn bản quy định riêng về cơ chế, chính sách thu hút đầu tư CNC, theo hướng tạo sự thông thoáng tối đa cho nhà đầu tư... mà những cơ chế, chính sách này hiện nay đang nằm rải rác ở Luật Đầu tư, Luật CNC, Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp, Luật Thuế thu nhập cá nhân... khó áp dụng.

2) Nâng cao vai trò của các Ban Quản lý khu CNC quốc gia thông qua ủy quyền cho các Ban Quản lý công nhận doanh nghiệp CNC cho các nhà đầu tư đã đầu tư, hoạt động trong các khu CNC nhằm tạo sự chủ động tối đa cho các Ban Quản lý.

3) Tập trung vốn phát triển hạ tầng tiện ích bên trong (cấp điện ổn định, viễn thông, đường nội bộ...) và bên ngoài kết nối đến khu CNC (tuyến Metro, cầu, đường đến các cảng biển, cảng hàng không...).

4) Kiến nghị Bộ KH&CN cho nghiên cứu và sớm trình Thủ tướng Chính Phủ phê duyệt Quy chế hoạt động của các Ban Quản lý khu CNC quốc gia để có thể hoạt động và vận hành theo cơ chế thống nhất, cũng như điều chỉnh Quyết định số 53/2004/QĐ-TTg ngày 5.4.2004 về một số chính sách khuyến khích đầu tư tại khu CNC sao cho phù hợp và đồng bộ các quy định hiện hành ✍